

ulása
skerekről.
1-tő.

varra:
9 óra 21 p.
elután 5:50 óra
erc.

udvarra:
vasárnap: este
árnapon regge

el 8 óra 23 p.
óra 02 perc.

arra:
ra 5 p.
e 6 óra 46 p.
rc.

udvarról:
ra 15 p.
és Alibonátra
el 2 óra 26 p.
óra 25 perc.
árnapon d. e

eken és vasár
eken és vasár
eken és vasár

árnapon regge

vágott

ÁNY

OSNÁL
alotában)

MA

ogatva,
ör, Tö-
gyesen.

OK
-K
-K

ba van
és sza-
olá s-
etlenül

meje.)

S.

z, u. m.

ok.

sné,

Szerkesztőségi iroda:
Nagyberek,
Zapolya-utca 1-ső szám.
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagyberek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.
Főszerkesztő: Dr. BRÄJNER LAJOS.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kon
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik
vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagyberek, 1910.

XXXIX. évfolyam 22. szám.

Péntek, január 28.

A Balkán-félsziget jövője.

Írta: dr. Czirbusz Géza.
Nagyberek, január 28.
(Befejező közlemény.)
IV.

Az ifjú modern Török-birodalom és Európa állásfoglalása.

Érdekes ezek után az európai államok állásfoglalása az új török monarchiával szemben. Anglia világéletében csak ugratta Európát. Mindig a inter duos litigantes szerepét játszotta; a gyöngébbik fél mellé állott, hogy a mérlegben ő vesse latba szavát, persze a maga hasznára. Így ugratott be minket Bosznia okkupálásába, hogy azután ellenünk forduljon s a szerbeket segítse kölcsönrel (10 millió fr.) ellenünk. Beugratta Oroszországot az 1878. török háborúba, hogy vétőt mondjon Konstantinápoly bombázatása ellen. Majd midőn az orosz látván, hogy nincs keresni valója a Földközi tengeren, a Csendes-Oceánra vetette magát, szibíriai vasutat és két jégmentes kikötőt (Port-Arthurt és Dalny) szerzett, — beugratta a muszkákat a japán háborúba, melyet ő pénzelt, fegyverrel és matrózokkal támogatott. Megérte, hogy a sárga macskák legyűrték az európai fehérbőrű oroszánt, de midőn észrevette, hogy a japán győzelem felhuzdithatja mozlím alattvalóit, újra az oroszokkal cimborált, sőt (1908.) megegyezett vele Törökország felosztásában. E szerint a muszka szabad átkelést nyerne a Boszporuson és szabad kezét Kis-Ázsiában, Anglia átvénne Arabia, Egyptom és Mezopotamia s a mozlímek feletti felügyeletet, Franciaország Szibíriát kapná, monarchiánk szabad passpartout Szaloniki felé. Arra jött az új török forradalom. Az új törökség politikai felverődésekor újra valamennyi szövetségesét becsapta. Uszította a szerbeket, a törököket, olaszokat ellenünk, az oroszokat eltiltotta a Hedsa-

vasut kiépítésétől a Vörös-tengerig és magának vindikálta Déli Perzsiát (India miatt), az oroszokat pedig megint a Balkánra csalogatta s adott példája (Egyptom) és szava (berlini kongresszus) ellenére Bosznia annexiója ellen agitált.

Csak Bülow erélyes fellépése s a francia pénzpiac határozott kijelentése, hogy Oroszországnak több pénzt nem ad, mentett meg minket az összetűzéstől. Franciaország a Balkán-félszigeten 3 milliárd, Oroszországban 10 milliárd márkával van érdekelve, — ezt a kölcsöntőkéjét feltette — ezért nem volt háború. Neki most Hecuba, keleti Ázsia, Syria és Palesztina — bele van lovagolva afrikai gyarmatpolitikájába, hol összefüggő államot akar teremteni. Hogy azonban Anglia itt is ármánykodik és legalább Afrika északnyugati nyulványát, ha már egész Marokkót nem — szeretné megkaparítani, bizonyítja a berber—spanyol háború.

Szóval a diabolus rotae a Balkán-félszigeten nem többé Oroszország, hanem Anglia. Neki gyöngé haderejű és Angliától függő Törökország kell, melytől minél távolabb tarthatja Ausztria-Magyarországot, ki ellen a balkáni népeket, Németországot, ki ellen most az oroszokat és franciákat uszítja. Az neki mindegy, hogy a balkáni szláv népek szövetségét alkotnak egy Macedoniában, vagy Konstantinápolyban székelő kormányzó ellenőrzése alatt, vagy hogy Kis-Ázsiát és Konstantinápolyt átengedi az oroszoknak Egyptom és az Indiába vezető ut (Sat-el-Arab) biztosítása ellenében, csak kikötőt, kereskedelmét, hasznát ne bántsa, ne veszélyeztesse senki, sem német sem osztrák, sem tenger, sem szárazföld felől sehonnán.

Oroszország a görög szabadság óta felhagyott a gondolatral, hogy Konstantinápolyban szekundo-geniturát csinál, most megelégszik a szláv országok megerősödésével és szövetségével, melyeknek ő a

protektora. De ha erőre kap, fengelyt akaszt az angollal s folytatja elődjének politikáját, mely a török monarchia szét-darabolására tör. Ebben reménykednek a balkán szlávok is, csupán azt felejtik, hogy kívülök görögök, albánok és románok is vannak a félszigeten s hogy azok mind élni és boldogulni akarnak. Monarchiáknak a felcseperedő szláv országoktól még akkor sincs mit tartania, ha egy nagy Bulgária keletkezne a félsziget keleti felén. A nyugati felében a szerb-horvát nagyhatalmi törekvések mindaddig csücsülhetnek, míg a szerb-horvát lakosság zöme, vagy 5 millió, a mi hatalmi sphaeránkhoz tartozik. Akkor lett volna veszedelem, ha nemcsak Novibazárt, hanem Boszniát és Hercegovinát is elvesztettük volna, mert akkor nemcsak az Aegei, hanem az Adriai tengertől is elzárattunk volna örökre. De míg Belgrád—Zagreb a kath, horvát és gör. kel. szerb. meg mozlím bosnyák ethnográfiai ellentét és hatalmi feltékenység lesz, míg a Balkán-félsziget adott geográfiai viszonyai meg nem változnak, — addig nincs okunk attól tartani, hogy Adriától Konstantinápolyig húzódó szláv országok lanca elrekeszti monarchiánkat a délkeleti félszigettől.

IDŐJÁRÁS.

(A nagyberek meteorológiai állomás időjárás jelentése)

Január 28.
Barométer emelk, d. u. 1 óra 38 perckor: 754.5 mm
Hőmérséklet: maximum 4.3 C., minimum - 0.5 C. Csapadék: 2.4. Felhőzet: St. I. Szélirány és erősség: W. 3.
Jóslat a következő 24 órára: Fagypontról körüli hőmérséklet. Elvéve csapadék.
A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0^a C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 perckor; csapadék reggeli 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 perckor; felhőzet: Ci = fűrtösfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = réteges felhő, Nb = esőfelhő, Ci-St = felhőfátyol, Ci-Cu = bárányfelhő, Cu-St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélerősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

A „TORONTÁL” tárcája.

A bizonyíték.

Auteuili parkjának fái közt lázasan járt fel s alá Jean gróf az éjszaka mély sötétségében.
— Most már elég volt! . . . Meg akarom tudni a valóságot! . . . Bizonyíték kell nekem! . . . — szólt fennhangon önmagához.
— Ugy van, bizonyíték kell nekem! . . . Inkább elviselek mindent, mint ezt a bizonytalanságot! Már elviselhetetlenül gyötör! . . . A kétség, még ha nem is zárja ki a reményt, borzasztóbb, mint a megsemmisítő valóság! . . . Meg kell szereznem a bizonyítékot! . . .

Több névtelen levél értesítette már arról, hogy valahányszor távol van Párisból, egy férfi éjfélután belopódzik parkjába és a terrasra nyíló ablakot át bemegy feleségének hálószobájába. Eleinte nem hitt ebben az örült rágalomban. Hogyan? Felesége, az ő szende, odaadó Renéeje, ki szemmel láthatólag épp oly szerelmmel csüng rajta, mint az első napon, hogy ez a szelid asszony nem volna más ügyes komédiánsnőnél? Ó, kit a legtisztábbnak, legszemérmesebbnek, legártatlanabbnak tartott a szüzek között s akit a tiszteletr legmúltabb hitvesnek hitt, benne kellene megsemmisülnie? Ó szentségtelenítene meg a szobát, hol annyiszor s ahol oly megindítóan esküdt neki örök szerelmet és hűséget? S ugyanazokat a fogadalmakat, ugyanazokat a gyöngédségeket most másvalakire pazarolná? Lehetetlenség, alávaló rágalom az, mert ellene mond egész valóját! Egyébként valamennyi levél egy nőtől származik. Bizonyosság rá a kézírás. Ily alávalóságot, ily gyavaságot

csak olyan nő követhet el, aki feltékenyen nézi egy másik nő boldogságát. Ugy van, tudni is véli, ki az, ki e levelekkel akar megtorolni egy megalázó visszautasítást . . . És a kétség, lassan bár, de annál biztosabban, mégis elvégezte művét. A mérge cseppenként szívárgott vérébe . . . De ha mégis igaz volna? Ha a felesége csakugyan megsemmisült? Nem valószínű, sőt határozottan lehetetlen. De ha a gyanu már bevette magát a szerető szívébe, az ész okai elvesztik minden erejüket, ha még oly észszerűek is. Nem képesek elűzni a kétséget, azt csak egy tény, egy kézzelfogható bizonyíték rombolhatja le.

S erre a bizonyítékra vár a gróf ebben a pillanatban.

Reggelre kelve, elbucszott a feleségétől s azt mondta neki, hogy sürgős és nagyon fontos ügy miatt kénytelen elutazni Párisból és néhány napig birtokán kell tartózkodnia. Felesége sirt, midőn elbucsztak egymástól. Vajjon szomorúságot jelentettek-e könnyei vagy örömet, arra a gondolatra, hogy zavartalanul látogathatja meg kedvese . . . Oh mily szörnyű szívszakgató kétség . . .

Elment, az egész napot barátainál töltötte és esileszálltakor parkjába surrant. Egy cserje mögé bujva, szemmel tartá felesége hálószobáját. Látja, hogy bent világosságot gyújtottak. Aztán kinyitják az ablakot és felesége mereven kihajol rajta. Aztán visszavonul, hogy levetkőzzék. Eloltotta a lámpát, aztán újra megjelenik fehér éjjeli ruhában, leomló hajjal. Összekulcsolja kezét. Kiért imádkozik? . . . Távollévő uráért, vagy a szeretőjéért, akit vár? Azután ismét eltűnik, anélkül, hogy bezárná az ablakot.

Mit tehet most? Valószínűleg vár, amíg megérkezik. Talán az ölekezésről, a tiltott gyümölcsről álmodozik, melyért eped . . . Mert máskülönből miért is hagyta volna társa az

ablakot, ő, ki oly felénk volt, hogy mindig töltött revolvért tartott éjjeli asztalkáján? Ennek a körülménynek mostan egyszerre roppant fontosságát tulajdonít. Arra nem is gondol, hogy augusztus dereka van s a hőség elviselhetetlen és ő maga is így alszik el minden este . . . Nem, nem, a szeretőjét várja! . . .

A szeretőjét? Ugyan ki lehet az? Ez a kérdés e pillanatban jobban érdekli, mint a vágy, hogy megtudja, megsemmisült-e a felesége. Ki a vetélytársa? Valószínűleg barátainak egyike, kinek sikerült bevallani szerelmét a feleségének. Oh, ha csak már jönne, ha csak már jönne! . . . És önkénytelenül kihuzza botjából a tört, mintha megakarna győződni, hogy elég könnyen jár benne.

De az órák telnek és senki nem jön. Éjfelet üt. Türelmet veszti. Még ma éjjel meg kell tudni az igazságot! . . . Nem várhat tovább!

Ekkor hirtelen egy gondolata támadt. Majd megszerzi ő a kétségtelen bizonyítékot, még pedig azonnal . . . A borult ég kedvez tervének; képzelné sem lehet sötétebb éjszakát; tisztára lehetetlen megkülönböztetni két embert egymástól. Gyorsan a terrasra oson . . . Látja a fehér alakot, az ágyban pihen . . . Renée alszik . . . Halkan köhög egyet, hogy felébressze . . . Azt fogja hinni, hogy a kedvese jön és a nevére fogja szólítani . . . Végre kezében lesz a bizonyíték . . . Szíve a szétpattanásig ver . . .

— En vagyok, Renée! — mondja halkan, elváltoztatott hangon.
Renée felébred . . . Ő pedig igyekszik fel-fogni hallásával azt a nevet, melyet ajka suttogni fog . . . De csak megrémült kiáltását hallja . . . Egy lövés dördül el . . . s a gróf halálosan megsebesülve összeroskad.

Gabriel Faure.

HIREK.

Január 30. A nagybecskereki ipartestület közgyűlése.
 Február 13. Vöröskereszt ülése.
 Február 13. A nagybecskereki hadastyán-egylet közgyűlése.
 Február 14. Közig. biz. ülése.

A világ vége.

— A Halley-üstökös és a föld. —

Jobb félni, mint megijedni. Ez a közmondás különösen aktuális most, a mikor alig egy-két hónap választ el az égi Damoklesz-kardnak, a Halley-üstökösnek megjelenésétől.

Az üstökös-láz, amely már évezredek óta meglepi az emberiséget, nem gyógyítható semmiféle gyógyítószerrel. Sem az asztronómia, sem a matematika csatlakozhatatlanul, mert mindannyiszor kiüt a láz az embereken, valahányszor üstökös mutatkozik a fejünk fölött.

Az üstököstől való félelem az ókorból öröklődött ránk, a mikor az asztronómiát az asztrológia helyettesítette, vagyis a mikor az égi jelekből földi eseményeket jósoltak. Az üstökös megjelenésétől háborút, pestist és minden egyéb csapást vártak, sőt nem egyszer a világ végét. Az volt a hit, hogy ez a kóbor égitest agyonzuza vagy elégeti a földet. Megjósolták vagy tiszter is a világ pusztulását s mindannyiszor hitt benne az egész emberiség annyira, hogy minden földi dolgot elhanyagolta, vagyonát elszórta, de a nagy összeomlás csak nem következett el.

Néhány nap óta most is látható a nyugati égen egy szép üstökös. Ez azonban nem okozott ijedelmet, mert váratlanul tűnt föl s jövetelét és rossz hírét nem jósolták meg előre. Ellenben más az eset a tavasszal várható Halley-üstökössel. Nem először lesz szerencsénk hozzá, mert minden hetvenhat esztendőben visszavisszatér hatezermillió mértföldes elliptikus pályáján óránként körülbelül egymillió mértföldes sebességgel.

A csillagászat, már egy-két év óta hirdeti, hogy a Halley-üstökös pályája át fogja metszeni a föld pályáját. Ha ebben a metszéspontban egy időben találkoznak a két égitest, akkor csakugyan itt lenne a világ vége. Az üstökös izzó feje, amely negyvennégyezer szélesebb, mint a föld, izzó anyaggá, sőt gázzá változtatná át a mi glóbusunkat. Csak hogy ettől nem kell félnünk. Az eddigi számítások szerint május 30-án találkozik a két pálya, de a föld akkor már sok-sok millió mértföldnyire lesz ettől a ponttól.

Körülbelül megállapítható, mert hiszen a végleges számítás még nem készültek el a csillagászok, hogy május 28-án éjszaka lesz a legközelebb az üstökös magja a földhöz, mintegy huszonhárom millió kilométernyire. Ebből az következik, hogy ha az üstökösnek felénk irányuló csóvája legalább is huszonhárom millió kilométer, akkor belekerül a föld a csóva gáznemű anyagába s egy-két óráig fog benne száguldani.

Az esetleges veszedelem tehát arra redukálódik, hogy az üstökös csóvájának gáznemű anyaga belejut a föld légkörébe és összekeveredik vele. Hogy milyen anyagokból áll a csóva, arra megfelel az ugynevezett szinképelemzés. Természetes, hogy a csóvát is ugyanaz az anyag alkotja, mint a mag fénylő burkát, mert hiszen a csóva akként keletkezik, hogy nap közelében gázzá válik az üstökös legnagyobb része s valami villamos vihar kilödi a gázt az üstökös mögé.

A szinképelemzés bizonyítja, hogy az üstökösök nagy részében mérgező gázok is találhatók, a többi közt a szén-dioxid és a liánsav. Vajjon a Halley-üstökös csóvájában is megvannak-e ezek az életlélő gázok, még nem tudják. Ezt csak márciusban, áprilisban döntenek el, amikor a Halley-üstökös elég fényes lesz arra, hogy szinképet vehessenek föl róla.

Addig tehát, amíg erre a kérdésre feleletet nem adnak a csillagászok, nem beszélhetünk veszedelemlről. Ha ki fog derülni, hogy nincs mérgező gáz az üstökös csóvájában, akkor a találkozás ártatlan esemény lesz. Gyönyörű tüzi-játéknak leszünk tanúi, mert a föld százezernyi foszlányát lopkodja el az üstökösnek, ami csillag-záporosóben nyilvánul.

— Magyar név. A m. kir. belügyminiszter megengedte, hogy kiskorú Rosenbergszándék Sándor módosi illetőségű, ugyanottani lakos családi nevét Révész-re változtathassa.

— A szárcsai parcellázás. Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszternél Karátsónyi Jenő gróf, belső titkos tanácsos, országgyűlési képviselő vezetésével nagyobb küldöttség jelent meg a szárcsai parcellázás ügyében. A küldöttség arra kérte a minisztert, hogy ezt az ügyet minél előbb intézze el. Serényi Béla gróf kijelentette, hogy az ügy aktái a Ház asztalán vannak, de különben is az ügy nem tartozik szorosban az ő hatáskörébe, mindazonáltal az ügyet tanulmányozni fogja. A küldöttség ezután Székely Ferenc igazságügyi miniszternél, mint a vallás- és közoktatásügyi tárca vezetőjénél tiszteltgette.

— A vármegyei tisztviselők országos egyesületéből. A vármegyei tisztviselők országos egyesülete tegnapelőtt tartotta Budapesten igazgatósági ülését, amelyen Nagybecskerekről dr. Vincze-hidy Ernő megyei főjegyző vett részt. Az ülésen belső egyesületi ügyeket intéztek el, majd foglalkoztak a folyó évben Brüszselben tartandó nemzetközi közigazgatási konferencia ügyével, a melyre nézve a kormány felhívta az egyesületet, hogy küldjön ki képviselőket a konferenciára. Az egyesület elhatározta, hogy külön magyar csoportot alkot s megbizta dr. Vincze-hidy Ernő megyei főjegyzőt, hogy a nemzetközi konferencián francia nyelvű előadást tartson. A mindenképpen kitüntető megbízást dr. Vincze-hidy Ernő szívesen vállalta.

— Tanfelügyelő látogatás a zárdában. Grézlo János kir. tanfelügyelő ma fejezte be három napi hivatalos látogatását a Miasszonyunkról nevezett iskolánövérnek helybeli polg. leányiskolájában. A jeles intézet osztályaiban tapasztalt kiváló előmenetel, az összes tárgyak beható vizsgálata alkalmából hallott feleletek a legteljesebb mértékben kielégítették a látogató tanfelügyelőt, ki a befejező tanári konferencián legnagyobb elismerését fejezte ki Mária Angelika főnöknőnek, valamint a hivatása magaslatán álló egész tantestületnek. Az intézet nevében Magyar Pál apátplebános, mint igazgató, meleg szavakban mondott köszönetet a kir. tanfelügyelőnek ezen hivatalos látogatása alkalmával tanúsított fáradozásáért.

— Bejárás az ovodába. A nagybecskereki jótékony nőegylet ovodájában február 3-án reggel 9 órakor kezdődnek újra a beiratások.

— A vonatkesések ellen. Felhivatalosan jelentik: Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter hivatalának elfoglalása utáni napon intézkedett aziránt, hogy a vasutak személyszállító-vonatain előforduló késések lehetőleg kiküszöböltesse, különös tekintettel arra, hogy e késések nemcsak az utazó közönségre kelemetlenek, sőt állandóan balesetek veszélyét hordják magukban, hanem kivált a gyorsvonatoknál még a kisebb késések is a teherforgalom rendes lebonyolítását igen hátrányosan befolyásolják. A gyorsvonatoknak és személyvonatoknak még egy órán aluli késése is a tehervonatoknál 4-5 óras veszteséget okozza egyes állomásokon, ami nemcsak hogy az egész szállító közönségre nézve nagy hátrányokká jár, hanem a vasutaknak rendkívül nagy és meddő kiadásokat is okoz. Együttal intézkedett a miniszter az iránt is, hogy a személykocsik tisztántartása tekintetében a közönség jogos igényei teljes mértékben kielégíthessenek.

— A nagybecskereki cukorgyár. A Nagybecskereken létesítendő cukorgyár ügye mind nagyobb mértékben foglalkoztatja az érdekelteket. Tudvalevőleg maga a város is élénken foglalkozik a tervvel, melynek keresztülvitelét minden rendelkezésre álló eszközzel igyekszik előmozdítani. Legközelebb dr. Perisics Zoltán polgármester magyar, német és szerb nyelven megirt ismertetéseket fog kibocsátani, melyek népies, könnyen érthető nyelven ismertetik a tervet, a cukorrépatermelést és annak rendkívül nagy gazdasági előnyét: s a létesítendő gyár fontosságát Nagybecskerek városára nézve. Az ismertetések a jövő hét elején fognak megjelenni s ugyanakkor fogják azokat a lakosság között kiosztani. A polgármester ismertetésével annak idején lapunk hasábjain bővebben is foglalkozunk még.

— Új vasut a Délvidéken. A kincstár Bozovics vidéken nagyobb szabású széntelepet szerzett, amely mintegy harmincöt kilométernyire fekszik a legközelebbi vasútállomástól. Másfelől Bozovics környékén nagyterjedelmű erdőségek vannak, a melyek megfelelő forgalmi eszközök hiányában eddig parlagon hevertek. A jelzett forgalmi szükséglet van hivatva kielégíteni az a helyi érdekű vasut, melyet Jablanicától Dalboscig terveznek és a melyre a volt 13-ik román bányászati határozatból alakult vagyonszék Karánsébesen kapott előmunkálati engedélyt. A tervezett helyi érdekű vasut közigazgatási bejárását egy budapesti vállalkozó cég tervei alapján ez évi február hó 16-18-ik napján tartják meg.

Törvényszék.

A februári esküdtzéki tárgyalások.

A nagybecskereki törvényszék mint esküdt-bíróság február hó 7-dikén kezdte az évi első ciklusát, amely nem ígérkezik valami hosszúnak, amennyiben eddig mindössze csak 5 büntető-ügy van tárgyalásra kitűzve. Az eddig kitűzött ügyek a következők:

Február hó 7-én: Lozenics Velimir melenczei lakos szándékos emberölés büntetetté- nek ügye.

Február 8-dikán: Csorej Simon csebzai lakos gyújtogatás büntetetté- nek ügye.

Február 9-dikén: Markovics Zsárkó kumáni lakos szándékos emberölés büntetetté- nek kísérlete és súlyos testi sértés vétségé- nek ügye.

Február hó 10-dikén: Kuzmanovics János tógyéri lakos szándékos emberölés büntetetté- nek ügye.

Február 11-dikén: Petrika György, Csup András és Petrika Pável csebzai lakosok szándékos emberölés büntetetté- nek ügye.

TÁVIRATOK

A képviselőházat elnapolták.

— A válság. —

Budapest, jan 28. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mivelhogy a válság új fejezete már szintén ellaposodott és unalmas- massá kezdett válni, el kellett következnie mielőbb a változásnak és ez a változás ma hirtelen és szinte váratlanul bekövetkezett. Mindenki gondolta ugyan, hogy előbb-utóbb fordulat áll be a helyzetben, de úgy vélték, hogy ez a fordulat csak néhány nap múlva fog elkövetkezni. Nem így történt. A fordulat már ma megtörtént, amennyiben a képviselőház királyi kéz- irattal elnapolták március végéig. Hogy ezután mi történik, erről pozitívumot a mai viszonyok között egyáltalán nem lehet mondani.

A mai eseményekről alábbi jelen- téseink szólnak:

— A képviselőház ülése. —

Budapest, január 28. (A „Torontál” eredeti táv.) A képviselőház mai ülése szürkén és álmosan indult meg. A karza- tokon kevesen voltak s az ülésteremben is alig néhány képviselő mutatkozott. A kormány tagjai közül mindössze ketten voltak jelen. Amilyen szürkén kezdődött azonban az ülés, úgy kezdett élénkülni a vége felé. Egymásután, csapatostul vonul- nak be a képviselők, úgy, hogy csak- hamar egészen megtelt az ülésterem s a kormány tagjai is valamennyien megjelene- tek. Közben az ülés egyre mozgalmasabb és izgalmasabb lesz, a felszólalók egymás után elállnak a szótól, megtörténik a szavazás a bizalmatlanság felett s végül nagy kavardásban, drámai hangzavar mellett az elnapoló királyi kézirat felolva- sásával az ülést berekesztik.

Az ülést Gál Sándor elnök pontban 10 órakor nyitja meg.

Az elnöki jelentések után Szokolay Tamás szólal fel, aki a napló kiigazítását kéri, mert szerinte a róla szóló részben olyan kifejezések vannak felvéve, a melyeket ő nem használt.

Ezután folytatták a kormány kineve- zéséről szóló vitát, a melyben ma először Holló Lajos szólal föl. Indokolja bizal- matlansági álláspontját s hangoztatja a bizalmatlanság megszavazásának szüksé- gességét, mert különben szerinte magunk hozzuk az alkotmányellenes kormányzást a nyakunkra. Justh határozati javaslatához csatlakozik.

Holló hosszú beszéde alatt az eleinte üres ülésterem csakhamar megtelik és a képviselők között jelentkezik a türelmet- lenség s az izgalom.

Ballagi Aladár lett volna a követ- kező szónok, aki azonban kijelenti, hogy eláll a szótól.

Bánffy Dezső báró röviden kifejti, hogy Justh álláspontjára helyezkedik s elfogadja határozati javaslatát.

Most Rakovszky István alelnök veszi át az elnöklést.

A jegyző egymásután szólítja fel a feliratkozott szónokokat, azonban Pethő Sándorig senki sem jelentkezik. Mikor Pethő Sándor feláll, már nagy zaj és láрма uralkodik s a függetlenségi hevesen kiabálják:

— Eláll, eláll! Szavazzunk!

Pethő Sándor azonban röviden mégis elmondja mondókáját, a melyben kijelenti, hogy nem viseltetik ugyan bizalommal a kormány iránt, de előre nem lehet neki bizalmatlanságot szavazni

A jegyző most tovább szólítja a még hátralévő szónokokat s mivel senki sem jelentkezik, Rakovszky alelnök berekeszti a vitát, egyúttal megállapítja, hogy a zárszóhoz Justh Gyulának, Kossuth Ferencnek, Andrássy grófnak és Mihályi Tivadarnak van joga.

Justh Gyula kijelenti, hogy eláll a zárszótól.

Andrássy Gyula gróf nagy zajban reflektál arra a vádra, hogy az önálló bankot támogatta volna s azután megtagadta. Kijelenti, hogy ő csak közvetített a bankkérdésben. Röviden indokolja álláspontját s kéri javaslatának elfogadását.

Polónyi személyes kérdésben Andrássyval akar polemizálni, de a viharos „eláll” kiáltásokra abbahagyja a beszédet.

Kossuth Ferenc röviden indokolja az önálló bank felállításának dolgában beterjesztett határozati javaslatát s kéri annak elfogadását.

A Ház bizalmatlanságot szavaz.

Most következett a szavazás. Az elnök kijelenti, hogy előbb Andrássy, később Justh, végül pedig Kossuth határozati javaslatára történik a szavazás.

Nagy zaj és láрма közepette folyik a szavazás, amelynek eredménye az, hogy először is a Ház nagy többséggel az alkotmánypart kivételével elveti Andrássy Gyula gróf határozati javaslatát, majd utána ugyancsak az alkotmánypart kivételével nagy többséggel elfogadja Justh Gyula határozati javaslatát, amely szerint a képviselőház a kormánynak bizalmatlanságot szavaz. Ezzel kapcsolatban egyúttal nagy többséggel elfogadják Kossuth Ferenc javaslatát, a mely kimondja, hogy a képviselőház az önálló bank felállítását követeli.

A képviselőház elnapolása.

A szavazás után óriási zajban szólasra emelkedik Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök. A nagy zajban alig érteni szavát. Röviden beszél s kijelenti, hogy a kormány a képviselőház bizalmatlanságának kifejezése után két alternatíva előtt áll: vagy lemond, vagy feloszlatja a házat. Egyedül azonban a kormány ebben nem határozhat s azért míg ez irányban döntés történik, királyi kéziratot terjeszt be, amelyet átnyújt az elnöknek.

A királyi kézirat említésére a zaj szinte fűlsiketítővé növekszik s csak akkor csitul el némileg, amikor a jegyző a kéziratot felolvassa.

A felolvasott királyi kézirat szerint a király a képviselőházat március 24-ig elnapolja. (Óriási zaj, láрма.)

A fizetések eltiltása. — Az ülés berekesztése

Budapest, január 28 (A „Torontai” eredeti távirata.) A királyi kézirat felolvasása után Batthiány Tivadar gróf szóval fel s az elnapolást törvénytelennek mondja, egyben határozati javaslatot nyújt be, amely eltiltja a kormánynak mindennemű kiadás teljesítését, a kereskedelmi szerződések kötését stb., egyben felhívja a törvényhatóságokat, hogy a törvényhozást támogassák.

A határozati javaslat mellett szól Apponyi és Molnár János, míg ellene Andrássy gróf foglal állást.

Ezután szavaznak a határozati javaslat felett, a melyet a Ház nagy többsége elfogad.

Ezzel az elnök az ülést berekeszti.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, január 28. (A „Torontai” eredeti távirata.) Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök ma este Bécsbe utazik s holnap valószínűleg audiencián jelenik meg a királynál.

A trónörökös és az új kormány.

Budapest, január 28. (A „Torontai” eredeti távirata.) A kormányhoz közelálló politikai forrásból eredő értesülés szerint magyar politikai körökben élénk érdeklődést keltett az, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös Khuen-Héderváry Károly gróftól miniszterelnökké történt kinevezése után nyomban magához kérte, hogy meghallgassa az új kormányelnök programját. Az utóbbi években — mondja a jelentés — a magyar minisztereknek csak igen ritkán volt alkalmuk arra, hogy a trónörökös előtt megjelenhessenek. Ez azonban nem azt jelenti, mintha a trónörökös tartózkodóan viseltetnék a magyar ügyekkel szemben, hanem inkább annak tulajdonítandó, hogy a magyar politika egyes kérdéseivel szemben ellentétes állást foglalt s nem volt szándékában nyíltan kilépni az állásával járó s számára fentartott tartózkodásból. Hogy a trónörökös mily élénk érdeklődéssel viseltetik a magyar ügyek iránt, az bizonyítja Khuen gróf audienciája, továbbá jól informált körökben elterjedt azon kívánsága, hogy szeretné az új kormány tagjait személyesen is ösmerni. Ennek következtében, a jelentés szerint, tervbe van véve, hogy a jelenlegi kabinet összes tagjai audiencián fognak bemutatkozni a trónörökösnek. Az audiencia ideje még nincs meghatározva, mert a magyar miniszterek most nagyon el vannak foglalva Budapesten a napi politikával. Irányadó politikai körökben azonban nagyon helyesnek tartják, hogy a trónörökös személyesen is érintkezésbe öhajt lépni az új kormány egyes tagjaival, hogy megbeszélje velük az egyes aktuális politikai kérdéseket.

Az osztrák helyzet.

Budapest, január 28. (A „Torontai” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, az osztrák helyzet kialakulása körül még mindig folyik a küzdelem a szlávok és a németek között. Beavatott osztrák politikai forrásból eredő értesülések szerint állítólag már február hó elején megindulnak a tárgyalások az osztrák kabinet rekonstrukciója dolgában s ugyanezen jelentés szerint az új osztrák kormány állítólag már február 15-ike körül be is fog mutatkozni a Reichsrathban. Parlamenti körökben egész bizonyosra veszik, hogy Bienerth báró miniszterelnökön kívül Haerdtl belügyminiszter, Georgi Landwehrminiszter, Bilinszki pénzügyminiszter, Weiskirchner kereskedelmi miniszter és dr. Dulembe galíciai miniszter meg fognak maradni, Dr. Hochenburger igazságügyminiszter maradását a német pártok erőlyesen követelik. A jelentés szerint Wrba vasuti miniszter helyébe már egy egész csomó utódot emlegettek, most azonban úgy látszik, hogy Wrba is megmarad a helyén. A földművelésügyi tárca előreláthatólag a csehek kezébe kerül. Közmunkaügyi miniszternek Detelát emlegetik.

Határidő-ülzet.

Buza (januárra)	28 58 — —
Buza (áprilisra)	27 96 — —
Buza (októberre)	23 94 — —
Rozs (áprilisra)	18 78 — —
Zab (áprilisra)	15 20 — —
Tengeri májusra)	13 58 — —

Közgazdaság.

A Torontalmegyei hitelbank közgyűlése.

Nagybecskerek, január 28.

A Steinitzer Géza vezérigazgató vezetése alatt álló ezen a Délvidék egyik legtekintélyesebb panzióintézete tegnap tartotta meg rendes évi közgyűlését.

Az alábbiakban részletesen számolunk be a közgyűlés lefolyásáról, azonban már e helyütt is rá kell hogy mutassunk arra, hogy ezen intézet az utóbbi években oly nagyarányú fejlődésnek indult, amely jogos büszkeséggel töltheti el a vármegye közönségét, amely ezen intézetben elsőrangú közgazdasági tényezőt nevezhet magának. Az alant közölt igazgatói jelentés minden sora tanúságot tesz Steinitzer Géza vezérigazgató ügybuzgó és fáradhatatlan munkásságáról, a melynek a felszólaló egyik részvényes adott keresetlen szavakban kifejezést.

Tisztelt Közgyűlés!

Intézetünk 43 éves fennállása óta az imént záródott üzletévben érte el legnagyobb forgalmát és számszerint a legmagasabb hasznot.

Az előterjesztett mérleg minden egyes tételét örvendetes fejlődésről tanuskodik és önértellett mondhatjuk, hogy a mérleg felállításánál a legszigorubb szoliditást elvet juttattuk érvényre.

Ennek dacára abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy a tavalyinál magasabb osztalékfizetéseket hozhatunk javaslatba. Ezen javaslatunk megtételénél azon meggyőződés vezetett bennünket, hogy a felemlt osztalék a jövőben is fenntartható lesz.

Szűkölködésünkről a közgyűlés asztalán fekvő zárszámadások tiszta képet nyújtanak s mi csak a következőket tartjuk szükségesnek még megemlíteni:

A költségek szaporodása legnagyobb részben azon berendezések folyamánya, melyek iránt a tisztviselők zavartalan működése és a vagyontértek teljesen biztos elhelyezése szempontjából intézkednünk kellett; így vasráccsal választottuk el a közönség részére fentartott termet a pénztár és számfeljóség helyiségétől, egy új nagy páncélszekrényt szereztünk be stb. Az e címen kiadott több mint 4000 koronát a lefolyt év terhére számoltuk el.

Értékpapír állományunk elsőrendű befektetési papirok vétele útján 510.015 kor. 20 fillérrel szaporodott és az év végével jegyzett árfolyamok szerint előállott árkümbözet címén 8265 kor. 20 fillért helyeztünk tartalékba.

Váltótárcánk a visszlészámitolt váltókkal együtt, az előző évhez képest 1,160.365 kor. 27 fillérrel és a visszlészámitolt váltók összege 1,012.161 kor. 10 fillérrel emelkedett.

Betéteink emelkedése 567.223 kor. 45 fillérre rug. Jelzálogkölcsönökben 46.538 kor. 89 fillért tesz a kihelyezett többlet.

Az összforgalom 182,983.278 kor. 57 fillér volt és az 1908. évit 13,199.108 kor. 61 fillérrel haladta meg, míg a pénztári forgalom 88.336.406 kor. 43 fillért érti összegével, a multboz képest 1,874.491 kor. 97 fillér többletet jelent.

A nagyarányú fejlődése hívatkozva, már tavaly bemutatunk arra, hogy állandóan foglalkozunk az intézet mobilitásának fentartásával, mely a saját vagyon és a teherterhek között való helyes arány megközlítésében csucosodik ki.

Erre vonatkozólag bátrak vagyunk bejelenteni, hogy még ez év folyamán lesz szerencsénk t. részvényeseinknek egy e célra egybehívandó rendkívüli közgyűlésen előterjesztéseinket megtenni, melyek a részvénytökeink tervbe vett fel-emelését is felölelni lesznek hivatva.

Ezt a felemlést részben a rendes tartalék-alapnak a részvénytökéhez leendő csatolása, részben befizetés ellenében kiadandó új részvények kibocsájtása útján öhajtuk elérni és már most biztosíthatjuk t. részvényeseinket, hogy a kibocsájtandó új részvények árfolyamának megállapítására nézve a régiak belteritékéhez viszonyított igen méltányos javaslattal fogunk Önök elé lépni.

Jelenleg csak arra kérjük a t. közgyűlést, hogy az utóbbi években összegyűjtött azon 16.000 korona tekintetében, mely „osztalék-tartalék” címén szerepel mérlegünk teher oldalán, elhatározni sziveskedjék, hogy ez az összeg a rendes tartalékalap kiegészítése végett ahhoz csatoltassék. Ezzel az átkönyveléssel és a lefolyt év nyereményéből javasolt ellátással a rendes tartalékalap a részvénytökével azonos 800.000 koronára fog emelkedni.

Intézetünk a most lefolyt üzletévben is olcsó és bő hitelforrásra volt klientéljának ezen feladatának teljesítésében nemcsak a vele szoros üzleti kapcsolatban álló Pesti hazai első takarékpénztár egyesület részéről, hanem az Osztrák-Magyar Bank helybeli fiókjuzete részéről is messzemenő támogatást nyert.

Összinté köszönetünknek adunk kifejezést e helyütt és a jegybank t. vezetőségének.

A bőséges tartalékolásokon felül még csekély 424 kor. 48 fill. teljesen behajthatatlan követelést kellett veszteségkép leírásba hoznunk, mely leírásnak szíves jóváhagyását kérjük.

A t. közgyűlés asztalán elfekvő, felülvizsgált és helyesnek talált mérleg szerint az 1909. üzlet-év tiszta nyeresége 155.945 kor. 85 fill.-re rug. Ebből az összegből levonván az igazgatóság 13% nyeresményrészt képező 20.272 kor. 96 fill.-t és a hivatalnokok jutalmazására általunk megszavazott 6000 kor. = 26272 korona 96 fill., marad 129.672 kor. 89 fill.; és az 1908. évről áthozott 1079 kor. 26 fill. Összesen 130.752 kor. 15 fill. a t. közgyűlés rendelkezésére.

A felügyelő bizottság hozzájárulásával ennek az összegnek következő felosztását javasoljuk:

1. A rendes tartalékalaphoz csatoltassék az alapszabályszerű 5%, vagyis 7797 kor. 29 fill. helyett 14000 kor.

2. A törzsház értékesítkéntési tartalékalapra könyveltessék 6000 kor.

3. Hasznosztalék címén 4000 részvény után (a 26 kor.) 104.000 kor. fizetessék.

4. Jótékony és közhasznú célokra leendő felosztás végett bocsátassék az igazgatóság rendelkezésére 2500 kor.

5. A folyó 1910. év javára átvitessék a fennmaradó 4252 kor. 15 fill., mint fent 130.752 kor. 15 fill.

Kérjük, hogy indítványainkat elfogadni és az azok értelmében hozandó határozat kapcsán a felügyelő-bizottság jelentése alapján, a szokásos felmentvényt megszavazni és egyben elrendelni méltóztatassék, hogy a megállapított osztalék a 40. sz. részvénytulajdonosok ellenében folyó hó 28-ától kezdve kifizetessék.

Tisztelt Közgyűlés! A tisztelettel alóli igazgatóság megbízása lejárván, mely hálával eltelve t. részvényeseink iránt a személyünkbe helyezett bizalomért és köszönetünket nyilvánítva azért a gyakran önmegtartóztatást igénylő támogatásért, melylyel az intézet felvirágoztatására irányuló tevékenységünk közül az önök részéről találkozni mindig szerencsések valánk, szepőlőtenül hocsátjuk vissza mandátumunkat az önök kezébe és kérjük, hogy az igazgatóságot: a vezérigazgatónak és a többi 5 igazg. tagnak 5 évi időtartamra általános többséggel való megválasztása által újból megalakítani méltóztatassék.

Szíves figyelmükbe ajánljuk, hogy egy igazg. tagnak kijelölésére az alapszabályok 16. §-ának 2. bekezdése az intézeünkkel szoros összeköttetésben álló Pesti hazai első takp. egyesületnek jogot biztosít és hogy a nevezett intézet erre az állásba Bácska Béla urat jelölje.

A napbiztosokként működő választm. tagok közül Deutsch Emil, Engel Sándor, Grünbaum Frigyes, Kardos Samu dr., Kurländer Imre és Temmer Samuelnek megbízatása lejárván, szíveskedjenek ezek helyeit 3 évi érvényvel bíró választás utján betölteni.

A megejtett választások eredménye a következő:

Vezérigazgató: Steinitzer Géza. Igazg. tagok: Decker Béla, Menczer Lipót, dr. Mihalovits Ödön, Weisz Izidor és Winter Lipót.

Választm. tagok: Deutsch Emil, Engel Sándor, Grünbaum Frigyes, Kardos Samu dr., Kurländer Imre és Temmer Samuel.

Végül Szalay József a részvényesek nevében köszönetet szavazott az igazgatóságnak, különösen pedig Steinitzer Géza vezérigazgatónak az elért szép sikerért s ezzel a közgyűlés véget ért.

Takarékpénztári közgyűlések.

- Január 28. Az ittebei takarékpénztár részvénytársaság közgyűlése.
Január 29. A beodra-karlovai takarékpénztár részvénytársaság közgyűlése.
Január 30. A magyarittebei közégi hitelszövetkezet közgyűlése.
Február 1. A nagybecskerei takaré- és előleg-egylet r.t. közgyűlése.
Február 2. A nagybecskerei népbank részvénytársaság közgyűlése.
Február 3. A nagybecskerei takarékpénztár közgyűlése.
Február 6. A torontali agrárbank r.-társaság közgyűlése.
Február 8. A párdányi takarékpénztár mint részvénytársaság közgyűlése.
Február 7. A temesvári földbérleti és parcellázó bank r.t. közgyűlése.
Február 10. Az eleméri takaré- és hitelszövetkezet közgyűlése.
Február 14. A nagyteremjai takarékpénztár közgyűlése.
Február 20. A b.-komlói takarékpénztár közgyűlése.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken pénteken megtartott heti vásár alkalmával:
buza 50 klgr. 14.- korona
kétzeres 9.-
rozs 8-70
árpa 6-50
zab 7-40
kukorica (új) 5-80
repcse 7-80

Table with 2 columns: Item name and price. Items include: széna I., II., szalma I., II., burgonya 1 klgr., disznóhus I., II., marhahus I. 1 klgr., II., borjúhus I., II., juhhus, zsir.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

685/1910. sz. A törökbecsei járás főszo/gabirjától.

Pályázati hirdelmény.

Torontálvármegye törökbecsei járásához tartozó Törökbecse községben megüresedett kórállatorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt kérvényüket 1910. évi febr. 20-ig küldjék be hozzám, mert a később érkező kérvényeket figyelembe nem fogom venni.

A körhöz tartozik: Törökbecse község, mint székhely, továbbá Aracs és Kumán községek.

Az állással összekötött javadalmazás a következő: 1. 1000 korona évi fizetés, melyhez Törökbecse és Aracs 400-400 kor.-val, Kumán pedig 200 kor.-val járul hozzá. 2. Továbbá husszemle után 1000-1200 korona. Az egyéb illetményekről és a kórállatorvos kötelességeiről Torontálvármegye idevonatkozó szabályrendelete ad részletes felvilágosítást.

A választás napját később fogom meghatározni.

Törökbecse, 1910. évi január 26.

Dr. Csávósy Ignác, főszo/gabir.

108-3.1

Advertisement for Dr. Oetker's baking powder. Includes a silhouette of a woman and the text: 'Mi a dr. Oetker-féle sütpor? Dr. Oetker sütpora...'

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK A 'TORONTÁL' KIADÓHIVATALÁBAN.

Advertisement for 'Fiókvezetőt keres' (Looking for a bookkeeper). Text: 'alakuló előkelő részvénytársaság ipari termékek elhelyezésére. március 15-re. Megkívánatik megfelelő kereskedelmi képzettség, kellő összeköttetés, képesség egy több megyére terjedő ügynöki testület vezetésére...'

Meghívó

a „B.-Komlói Takarékpénztár“ részvényeseinek 1910. évi február hó 20-án délelőtt 9 órakor Nagykomlóson az intézet helyiségében tartandó

XXXVI. rendes közgyűlésére.

NAPIREND:

- 1. Az 1909. évi zárszámadás előterjesztése és az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Határozathozatal a mérleg megállapítása és a nyereség felosztása iránt.
4. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottságnak a felmentvény megadása.
5. Elhalálozás folytán egy igazgatósági tag választása.
6. A felügyelő-bizottság megválasztása.
7. Két jegyzőkönyvhitelesítő kijelölése.

(01-1.1)

Table with 3 columns: VAGYON (Assets), Mérleg-számla (Balance Sheet), TEHER (Liabilities). Rows include: Pénztárkészlet, Ingatlanok, Értékpapírok, Felszerelés, Váltó-tárca, Kötvény-tárca, Intézeteknél elhelyezett tőkék, Részvénytőke, Tartaléktőke, Takarékbetét, Fel nem vett osztalék, Államkincstár, Atmeneti váltó-kamat, Atmeneti kötvény-kamat, Nyeresemény.

Table with 3 columns: VESZTESÉG (Losses), Nyereség- és veszteség-számla (Profit and Loss Statement), NYERESÉG (Profit). Rows include: Tőkésített betét-kamat, Kifizetett betét-kamat, Költségek, Állami és közégi adók, Kamatadó, Fizetések, Nyeresemény, Váltó-kamatok, Kötvény-kamatok, Folyószámla-kamat, Haszonbérék, Ingatlanforgalmi nyereség, Szelvénnyek, Elővezetett nyeresemény.

A jelentés és a zárszámadás 8 napon át a közgyűlés előtt megtekinthető. Azon részvényesek, kik ezen közgyűlésen részt venni óhajtának, részvényeiket legalább 3 nappal a közgyűlés előtt az alapszabályok 14. §-a értelmében az intézet pénztáránál letéteményezni.

Nyomatott Pista Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.

Az igazgatóság.